

Súd: Najvyšší správny súd Slovenskej republiky
Spisová značka: 1Svk/10/2023
Identifikačné číslo spisu: 5022200548
Dátum vydania rozhodnutia: 31. januára 2024
Meno a priezvisko: JUDr. Marián Fečík
Funkcia: predseda senátu
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2024:5022200548.1

UZNESENIE

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky ako kasačný súd v právnej veci žalobkyne (sťažovateľky): E. J., nar. X.X.XXXX, bytom F. XXX/X, XXX XX A. J., právne zastúpenej Nosko & Partners, s.r.o. so sídlom Podjavorinskej 2, 811 03 Bratislava., IČO: 36 860 107, adresa pre doručovanie Zámocká 14, 811 01 Bratislava, proti žalovanému: Okresný úrad Dolný Kubín, pozemkový a lesný odbor, so sídlom Námestie slobody 1, 026 01 Dolný Kubín, v konaní o všeobecnej správnej žalobe na preskúmanie zákonnosti opatrenia žalovaného č. OU-DK-PLO-2022/000431-056 z 1.8.2022, konajúc o kasačnej sťažnosti žalobkyne proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline sp. zn. 32S/1/2022 z 31.10.2022, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Žiline sp. zn. 32S/1/2022 z 31.10.2022 z r u š u j e a v e c v r a c i a S p r á v n e m u s ú d u v B a n s k e j B y s t r i c i n a d ě a ľ š i e k o n a n i e .

O d ō v o d n e n i e

I.

Konanie na krajskom súde

1. Všeobecnou správnu žalobou z 3.10.2022 podanou elektronicky na Krajskom súde v Žiline (ďalej len „krajský súd“) sa žalobkyňa domáhala preskúmanie zákonnosti opatrenia žalovaného č. OU-DK-PLO-2022/000431-056 z 1.8.2022 (ďalej len „preskúmané opatrenie“) a vrátenia veci žalovanému na ďalšie konanie.

2. Preskúmaným opatrením formálne nazvaným „Ocenenie pozemkov, ktoré podľa zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov nemožno vydať a preto sa poskytujú náhradné pozemky alebo náhrada v hotovosti“ bola na podklade ocenenia pôvodného pozemku určená výška reštitučnej náhrady u žalobkyne na 72 eur a to s odkazom na „ocenenie kódu bonitovanej pôdno-ekologickej jednotky (BPEJ) Národným poľnohospodárskym a pôdnym centrom, Výskumným ústavom pôdoznanectva a

ochrany pôdy - Pôdna služba Banská Bystrica pod č. 2239/2022/2170107 z 14.7.2022 v zmysle Vyhlášky Ministerstva financií a cien Slovenskej republiky č. 289/1990 Zb.“ s tým, že podľa rozdeľovníka bolo preskúmané opatrenie doručované žalobkyni, jej právnomu zástupcovi a Slovenskému pozemkovému fondu.

3. Reštitučná náhrada bola žalobkyni priznaná rozhodnutím Okresného úradu Dolný Kubín, pozemkového a lesného odboru, číslo OU-DK-PLO2022/000431-053 z 2.5.2022, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 23.5.2022.

4. Podanie žaloby žalobkyňa odôvodnila tým, že nesúhlasí so spôsobom ocenenia, ktorý je protizákonný a diskriminačný, a teda ocenenie žalovaného považuje za opatrenie, ktoré ju ukracuje na jej právach a právom chránených záujmoch - konkrétne v tom, že nezákonným spôsobom určená výška náhrady je neprimerane nízka. Žalobkyňa ďalej namietala, že k oceneniu pôvodného pozemku došlo bez toho, aby už bol zo strany žalobkyne alebo oprávnenej osoby uplatnený nárok na poskytnutie náhradného pozemku u Slovenského pozemkového fondu a že žalobkyni ani oprávnenej osobe neboli poskytnuté podklady, na základe ktorých žalovaný pozemky ocenil.

5. Krajský súd uznesením sp. zn. 32S/1/2022 z 31.10.2022 rozhodol o odmietnutí žaloby podľa § 98 ods. 1 písm. g) Správneho súdneho poriadku (ďalej len „SSP“) z dôvodu jej neprípustnosti.

6. Svoj právny názor vysvetlil krajský súd v bode 10 odôvodnenia uvedeného rozhodnutia tak, že „Žalobca napadol rozhodnutím opatrenie žalovaného, ktorým žalovaný oznámil žalobcovi výšku náhrady za pozemky v celkovej sume 144,- eur (pre žalobkyňu a ďalšiu osobu), s ktorou žalobkyňa nesúhlasila a mala za to, že hodnota náhrady by mala byť v podstatne vyššej výške, a to 100,- Kčs za m2. Napadnuté opatrenie - ocenenie je procesným postupom správneho orgánu, ktorý môže byť predmetom súdneho prieskumu zákonnosti v rámci preskúmania právoplatného rozhodnutia (opatrenia), ktoré nemôže byť napadnuté odvolaním v prípade rozhodnutia (opatrenia) Slovenského pozemkového fondu o nevydaní nehnuteľnosti, resp. o vyplatení náhradnej sumy v peniazoch na to určeným správnym orgánom. Tu správny súd poznamenáva, že žalobkyňa ešte nepožiadala o poskytnutie náhradnej nehnuteľnosti, tak ako to sama konštatovala v správnej žalobe. Samotné ocenenie nehnuteľnosti, za ktorú má byť poskytnutý náhradný pozemok (prípadne náhrada v peniazoch) je opatrenie procesnej povahy predbežného charakteru, ktoré samo o sebe nie je preskúmateľné správnym súdom, ale je preskúmateľné ako podklad (procesný postup) orgánov v neskoršom konaní o prevedení iných pozemkov do vlastníctva žalobkyne, resp. opatrenia, ktorým bude rozhodnuté o vyplatení peňažnej náhrady. Nateraz však žaloba voči napadnutému opatreniu je neprípustná a preto správny súd rozhodol o jej odmietnutí.“

II.

Kasačná sťažnosť

7. Proti uzneseniu krajského súdu sp. zn. 32S/1/2022 z 31.10.2022 (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“) podala kasačnú sťažnosť žalobkyňa (ďalej len „sťažovateľka“) a to s odkazom na znenie § 440 ods. 1 písm. g) a j) SSP namietajúc, že krajský súd v konaní alebo pri rozhodovaní porušil zákon tým, že rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci a súčasne nezákonne odmietol podanie.

8. Nesprávne právne posúdenie veci videla sťažovateľka v tom, že ocenenie je podľa jej názoru opatrením orgánu verejnej správy, ktoré je možno podrobiť súdnemu prieskumu zákonnosti už v tomto štádiu, keďže ide o opatrenie žalovaného, na základe ktorého bude postupovať vo veci ďalej Slovenský pozemkový fond, teda nie žalovaný, ktorý už naopak vo veci nebude konať. Ide teda o opatrenie, na základe ktorého bude postupovať v inom procese iný subjekt. Krajský súd pritom podľa sťažovateľky bližšie neuviedol, prečo má byť žaloba neprípustná.

9. Na základe uvedeného sťažovateľka navrhla zrušenie preskúmaného rozhodnutia a vrátenie veci krajskému súdu na ďalšie konanie ako aj priznanie náhrady trov kasačného konania.

10. Žalovaný vo svojom vyjadrení ku kasačnej sťažnosti uviedol, že trvá na vydanom ocenení (preskúmanom opatrení) a v prílohe vyjadrenia doložil „Ocenenie č. OU-DK_PLO-2022/000431-056-oprava“ z 16.11.2022, ktorým boli v preskúmanom opatrení opravené nesprávne údaje týkajúce sa rodných čísiel a adries sťažovateľky a ďalšej reštituentky.

III.

Právne posúdenie veci kasačným súdom

11. Senát Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky konajúci ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 SSP) predovšetkým postupom podľa § 452 ods. 1 v spojení s § 439 SSP preskúmal prípustnosť kasačnej sťažnosti a z toho vyplývajúce možné dôvody jej odmietnutia. Po zistení, že kasačnú sťažnosť podala sťažovateľka v lehote včas [§ 443 ods. 2 písm. a) SSP v znení účinnom do 30.6.2023], preskúmal napadnuté rozhodnutie krajského súdu spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu.

12. Fundamentálna otázka, na ktorú bolo potrebné zo strany kasačného súdu zodpovedať, sa týkala toho, či preskúmané opatrenie predstavuje spôsobilý predmet správneho súdneho prieskumu.

13. Na tento účel bolo preto nevyhnutné predostrieť základnú charakteristiku pozemkových reštitúcií upravených v zákone 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku (ďalej len „zákon č. 229/1991 Zb.“). Reštitučný proces upravený daným zákonom možno totiž rozdeliť do dvoch fáz. Prvú predstavuje administratívne reštitučné konanie, v rámci ktorého reštitučné orgány (de lege lata okresný úrad, pozemkový a lesný odbor ako prvostupňový orgán) vrchnostensky rozhodujú o uplatnenom reštitučnom nároku. Ak reštitučnému nároku vyhovejú, buď rozhodnú o vydaní pôvodnej nehnuteľnosti reštituentovi (k schvaľovaniu dohôd o vydaní nehnuteľnosti už v súčasnosti logicky nedochádza) alebo reštituentovi priznajú právo na náhradu, ak pôvodnú nehnuteľnosť nemožno vydať. Druhá fáza, ktorá logicky nasleduje, len ak bol reštitučný nárok úspešný, avšak reštituentovi nebolo možné vydať pôvodnú nehnuteľnosť, spočíva v uspokojení priznanej reštitučnej náhrady. Na rozdiel od prvej fázy, tá druhá má výlučne súkromnoprávnu povahu. V rámci nej sa úspešný reštituent a štát zastúpený Slovenským pozemkovým fondom dohadujú na spôsobe uspokojenia náhrady, ktorého výsledkom je následne buď zmluva o bezodplatnom prevode náhradného pozemku zo štátu na reštituenta alebo zaplatenie peňažnej náhrady štátom reštituentovi.

14. Hoci zákon č. 229/1991 Zb. len vo všeobecnosti vo vzťahu k náhradám v § 14 ods. 5 uvádza, že „Ceny sa určia podľa cenových predpisov platných ku dňu účinnosti tohto zákona.“, je procesnou notoriou, že ocenenie pôvodných nehnuteľností na účel uspokojenia náhrady uskutočňuje prvostupňový reštitučný orgán. Toto ocenenie je následne podkladom pre predzmluvné rokovania medzi reštituentom a Slovenským pozemkovým fondom.

15. Ocenenie pôvodnej nehnuteľnosti, resp. nehnuteľností predstavuje teda osobitný správny akt orgánu verejnej správy a hoci sa formálne vydáva až po skončení reštitučného konania, aj ono je výsledkom administratívneho konania sui generis. Dané ocenenie má súčasne nesporný dopad i na subjektívne práva reštituenta, pretože predstavuje podklad pre následné uspokojenie reštituenta zo strany Slovenského pozemkového fondu, keďže sa ním kvantifikuje reštitučným rozhodnutím abstraktne priznaná náhrada. Inak povedané, výška ocenenia reštitučnej náhrady nie je výsledkom nejakých predzmluvných či zmluvných rokovaní medzi reštituentom a Slovenským pozemkovým fondom, ale určuje ju vo svojom ocenení vrchnostensky reštitučný orgán na podklade príslušného oceňovacieho predpisu.

16. Ocenenie pôvodnej nehnuteľnosti preto jednoznačne má povahu opatrenia orgánu verejnej správy v zmysle § 3 ods. 1 písm. c) SSP. Zároveň sa v žiadnom prípade nemôže jednať o opatrenie procesnej, či predbežnej povahy, ako sa mylne vyjadril v napadnutom rozhodnutí krajský súd. Po vydaní ocenenia totiž už žiadne administratívne konanie nenasleduje, a to či už zo strany reštitučného orgánu

alebo Slovenského pozemkového fondu, ktorý jednak nemá postavenie orgánu verejnej správy a súčasne vzťah ktorého s reštituentom je výlučne súkromnoprávny.

17. Možno preto skonštatovať, že rezignácia na správny súdny prieskum ocenenia pôvodnej nehnuteľnosti vykonaný reštitučným orgánom v zmysle zákona č. 229/1991 Zb. by mala charakter denegatio iustitiae.

18. Na základe vyššie uvedeného preto kasačný súd dospel k záveru o dôvodnosti kasačnej sťažnosti v rozsahu danom § 440 ods. 1 písm. g) SSP, keďže krajský súd rozhodol na podklade nesprávneho právneho posúdenia veci, keď napadnutým rozhodnutím žalobu odmietol.

19. Pokiaľ sťažovateľka v kasačnej sťažnosti namietala aj kasačný dôvod v zmysle § 440 ods. 1 písm. j) SSP, tak tento naplnený nebol, pretože napadnutým rozhodnutím krajského súdu došlo k odmietnutiu žaloby podľa § 98 ods. 1 písm. g) SSP a nie k odmietnutiu podania podľa § 59 ods. 3 SSP, na ktoré sa vzťahuje uvedený sťažnostný dôvod.

IV.

Záver

20. Kasačný súd preto napadnuté rozhodnutie krajského súdu zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie podľa § 462 ods. 1 SSP Správneho súdu v Banskej Bystrici a to s odkazom na § 3 ods. 3 písm. b) zákona č. 151/2022 Z.z. o zriadení správnych súdov a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Úlohou správneho súdu v ďalšom konaní bude o podanej žalobe nanovo konať a rozhodnúť.

21. V ďalšom konaní správny súd rozhodne aj o nároku na náhradu trov kasačného konania (§ 467 ods. 3 SSP).

22. Toto rozhodnutie prijal Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v kasačnom senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 139 ods. 4 prvá veta SSP).

Poučenie :

Proti tomuto uzneseniu n i e j e prípustný opravný prostriedok.

